

Attālināta ūdens un siltumenerģijas patēriņa uzskaitē

Sagatavots sadarbībā ar SIA „RK Biros”

Ilgstoši nerisinātais ūdens uzskaites jautājums gadu gadiem ir nemainīgi aktuāls. Ūdens zudumi, kaut arī sena un zināma parādība, katru mēnesi veido komunālo pakalpojumu sadārdzinājumu, kas ir ļoti sāpīga tēma, īpaši ziemas periodā.

Ciņā par taisnīgu ūdens patēriņa uzskaiti iesaistās kā dzīvokļu īpašnieki, tā arī apsaimniekotāji, kuriem jānorēķinās ar pakalpojuma sniedzēju. Cilvēki pagurst cīnoties, jo tā arī nesaprot, kur meklēt risinājumu. Vislabākais, arī tradicionālākais risinājums tiem parasti ir mainīt uzskaites mērierīces. Ja izdodas vienoties ar visu ēkas dzīvokļu īpašniekiem un izdarīt to vienlaicīgi, rezultāts parasti neizpaliek, tomēr ar laiku iedzīvotāji turpina saņemt rēķinus ar ūdens zudumu korekciju. Kādēļ? Izrādās, Latvija citu Eiropas valstu vidū izceļas ar dažām īpatnībām, piemēram, pie mums aprītē tiek pieļauti skaitītāji, kas piedzīvojuši pat četrus un vairāk atjaunošanas ciklus, iespējams, sasniedzot 20 gadu vecumu. Par šādu „reliktu” darbaspējam iemesls šaubīties ir visai pamatots.

Latvijā nav noteikumu, kas novērstu šo absurdo situāciju. Vienīgie MK noteikumi Nr. 40 „Noteikumi par valsts metroloģiskajai kontrolei pakļauto mērīšanas līdzekļu sarakstu” nosaka valsts metroloģiskajai kontrolei pakļauto mērīšanas līdzekļu verificēšanas periodiskumu: ūdens patēriņa skaitītājiem tie ir 4 gadi, bet siltumenerģijas skaitītājiem – 2 gadi. Verifikācijas laboratorijas veic noteiktas darbības, lai konstatētu un apstiprinātu, ka mērīšanas līdzekļi atbilst noteiktajām prasībām – etalonam –, tādējādi nodrošinot mērījumu vienotību. Taču neviens negarantē, ka pārbaudītais skaitītājs ir derīgs arī nākamajā dienā, jo verifikācijas cikls ir 4 gadi. Netiek arī pārbaudīts, vai atskaites brīdī ēkas ievadā ūdens skaitītājs, pēc kura tiek konstatēta ūdens nesakrītība, ir darba kārtībā un atbilst normatīvajiem aktiem.

Vecu mērinstrumentu atgriešana aprītē cilvēkus patiesībā spiež maksāt vairāk – lētāk iegādāts skaitītājs problēmu neatrisina, un iedzīvotāji ik mēnesi turpina maksāt ūdens korekcijas piemaksu.

Šobrīd Latvijas tirgū uzskaites ierīču piedāvājums ir pietiekams, lai ēku apsaimniekotāji spētu izvēlēties optimālo risinājumu – ne tikai jaunus skaitītājus, bet arī inovatīvu patēriņa datu nolasišanas pakalpojumu, tādā veidā līdz minimumam samazinot ūdens zudumus.

Attālinātā siltumenerģijas un ūdens patēriņa datu nolasišana ir lielisks risinājums, lai mājāsaimniecības samazinātu ikmēneša izmaksas par komunālajiem maksājumiem.

Patēriņa uzskaites sistēmas ir kļuvas par ikdienas neatņemamu sastāvdaļu. Lai arī ir izstrādāta uzskaites un pārbaudes kārtība, tomēr realitāte ir skarba – teju katrs iedzīvotājs ir saskāries ar pārrēķiniem jeb ūdens starpību, kas jāsedz no paša ienākumiem. Precīza datu nolasišana ir nepieciešama norēķinos ne tikai par ūdeni, bet arī par siltumenerģiju.

Vairums ēku apsaimniekotāju atzīst, ka problēmas sakne ir skaitītāju rādījumu nolasišanā, kas lielākoties vēl joprojām ir uzticēta iedzīvotājiem. Apzinīgākie skaitītāju rādījumus nolasa precīzi un tos nodod laikā, taču, saņemot ikmēneša rēķinu, ir spiesti maksāt pārrēķināto summu, jo kāds no mājas iedzīvotājiem apzināti nodod kļūdainus rādījumus vai mehāniski sabojā skaitītāju, liedzot apsaimniekotājam precīzi uzskaitīt patērēto.

Skaitītāju bojāšana, tos saspiežot ar skrūvspilēm, lai mehānisms nevarētu griezties, magnētu izvietošana ap skaitītājiem, caurumu izurbšana skaitītāju korpusā un citi krāpšanas veidi – tā ir problēma, kas aizsākās deviņdesmito gadu

beigās un vēl šodien ir ļoti izplatīta parādība. Ūdens skaitītāju obligātā verifikācija ik pēc četriem gadiem situāciju mazliet uzlabo, tomēr problēma saglabājas.

Ūdens skaitītāju uzstādīšana kāpņu telpās, pirms dzīvokļa, ir viens no risinājumiem, ko mēdz praktizēt, pilnībā pārbūvējot ūdens apgādes sistēmu. Šādos gadījumos ēkas dežurants reizi mēnesī nolasa rādījumus un tos nodod grāmatvedībai. Aprēķini kļūst precīzāki, taču vēl joprojām tie nav nevainojami, un realizēt šādu projektu ir ļoti dārgi.

Tehnoloģijām attīstoties, aizvien izplatītāka kļūst tā dēvētā attālinātā datu nolasišana. Zinot, kā ir attīstījies internets un datu pārraides iespējas, 21. gadsimtā ar roku fiksēt skaitītāju rādījumus ir arhaisms. Tāpēc ēku apsaimniekotājiem ir jāiet līdzī laikaam.

Pirmais uzdevums jebkurai attālinātai patēriņa datu nolasišanai ir nodrošināt visplašāko ierīču klāstu iedzīvotājiem, nemainot pakalpojuma maksu. Nav svarīgi, vai attālināti tiek nolasi ti divi vai četri ūdens skaitītāji vai papildus tiem arī siltumenerģijas un elektroenerģijas skaitītāji. Otrs uzdevums – samazināt ūdens patēriņa korekciju un dot iespēju norēķināties par faktiski patērēto siltumenerģiju. Šim servisam un ierīcēm ne tikai jāatvieglo dzīve, bet arī jāpalīdz izprast, kā veidojas patēriņš. Pakalpojuma sniedzējam jāspēj sniegt patēriņa datu atskaiti par katru dienu. Jautājumā par siltumenerģijas patēriņu šis aspekts ir ļoti svarīgs, jo tikai saprotot, cik daudz un kurās dienās tika patērēts siltums, iedzīvotājs var sākt apsvērt iespēju ietaupīt. Ja iedzīvotājiem savlaicīgi tiks piedāvāta informācija par patēriņu, iespējas ietaupīt būs stipri lielākas.

Viens no pasaules līderiem ūdens un siltumenerģijas uzskaites iekārtu ražošanā un patēriņa datu attālinātā nolasišanā ir kompānija ISTA, kura darbību šajā jomā uzsāka 1902. gadā. Savukārt pirmā mūsdienīgā attālinātās nolasišanas sistēma tiek attīsta jau kopš 1957. gada. Šobrīd ISTA Latvijā nodrošina divu veidu pieeju patēriņa datiem. Administratora pieeja ļauj aplūkot jebkuras mājas, jebkura dzīvokļa un jebkura skaitītāja patēriņa datus un eksportēt visu informāciju grāmatvedības vajadzībām, aprēķinu veikšanai. Savukārt individuālā pieeja paredzēta katram dzīvoklim atsevišķi, dodot iespēju saprast un nepieciešamības gadījumā reaģēt uz patēriņa palielināšanos. Abos gadījumos pieeja nodrošina arī iespēju salīdzināt patēriņu ar iepriekšējo sezonu gan pa mēnešiem, gan pa dienām, turklāt siltumenerģijas patēriņu var salīdzināt arī ar vidējo āra gaisa temperatūru konkrētajā pilsētā. Individuālā pieeja izmantojama gan interneta pārlūkā, gan arī mobilajā lietotnē viedtālrunos (Android un iOS).

Viens piemērs. Vienības gatvē 168, Rīgā, pēc skaitītāju un to patēriņa datu attālinātās nolasišanas sistēmas ieviešanas kopējais ūdens patēriņš no aptuveni 800 m³ mēnesī samazinājās līdz aptuveni 600 m³.

Cerības jebkurai mājai vieš arī statistika par siltumenerģijas patēriņa samazinājumu – 15 procentu nesiltinātās ēkās un līdz pat 55 procentiem siltinātās ēkās.

Runājot par siltumenerģijas patēriņu, ISTA pieredze, gūta 27 valstīs, rāda, ka daudzdzīvokļu ēkā tas var samazināties par 40 procentiem, savukārt ūdens patēriņa ietaupījums var būt ap 50 procentiem un tā korekcija – no 1 līdz 5 procentiem.

Tātad uzdevums un risinājums ir tikai viens – pārliecināt ēku apsaimniekotājus, dzīvokļu īpašniekus un īrniekus par jaunu un kvalitatīvu mērinstrumentu nozīmīgu problēmu risināšanu, kā arī vērst uzmanību uz attālinātās patēriņa datu nolasišanas nozīmi un ērtībām, ko tā sniedz patēriņa samazināšanā. ●